

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש הסבא קדישא בעל "אהבת ישראל" מויז'ניץ בנו של הרבי הקדוש מרן ה"אמרי ברוך" מויז'ניץ זצוק"ל נסתלק ב' סיון (תרצ"ו)

מנהיג ישראל, המנורה הטהורה, כבוד קדושת מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א סיפר, שבתקופה זו בה שהה מרן המקור ברוך זי"ע בעיה"ק ירושלים, היה בא מספר פעמים לחלות פני קדשו ולשמוע ממנו טובות וזכרונות מחצר הקדוש בעלזא, שהיה כידוע שופע תמידין כסדרן עובדות ומאמרי קודש ממה שקיבל ושמע מכלי ראשון, מחותנו בזי"ר הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע, והיה ממלא אסמיו מאותן אמרות טהורות.

פעם, כששוחח מרן המקור ברוך אודות ענוותנות הגדולה של אביו הק' מרן ה"אהבת ישראל", סיפר שבאחד מימי שמחת נישואיו בחצר הקדוש בעלזא, פנה הרה"ק מבעלזא לאביו הק' ושאל אותו: "שמעתי שלמחותן יש חשבון בנק בטשערנוביץ, וכי אמת ונכון הדבר?!" השיב מרן ה"אהבת ישראל" בתמיחה: "וכי למחותן אין חשבון בבנק?" וכמובן השיב הרה"ק מבעלזא בשלילה.

פתח מרן ה"אהבת ישראל" ואמר בענוות קדשו שאפפה אותו בכל ישותו: "נו, הרי הנכם מבינים, שאין לכם מה לדאוג לפרנסתכם, שהרי אף אחד מהחסידיים לא יעזוב אתכם אף פעם, אבל אני, מה אני ומה חיי, יבוא יום שה'עולם' יכיר בי שאין בי כלום ויעזבוני בבושת פנים, ומהיכן אתפרנס אז כשאשאר לבדי בלי חסידיים? הרי ב"ה התברכתי במשפחה גדולה ואין אפרנסם? לכן אני מחזיק לעצמי ממון ליום פקודה ולעת מצואו..." [מן החובה לציין את הסיבה האמיתית שמרן ה"אהבת ישראל" החזיק חשבון בנק בטשערנוביץ, היות ונותרו לו חובות עצומים שהשתרגו על צווארי קדשו, מהצדקות הרבות שפיזר זקנו הק' מרן בעל 'צמח צדיק' זי"ע, והיה מוכרח לסלקם על ידי הלוואות בבקאות].

כסיפור זאת מרן המקור ברוך, הוסיף וציין מה ששמע אחר-כך מחותנו הרה"ק מבעלזא, ששח לו בהתרגשות: "אבך אמר את הדברים כבזו רצינות מתוך נקדת לבבו הטהור, כי אכן אחז במה שאמר בגודל ענוותנותו ושפלות רוחו הטהורה..."

פעם נסע מרן ה"אהבת ישראל" זי"ע לראחוב, שם היתה קבוצה גדולה של חסידי ויז'ניץ שהמתינו בכליון עיניים לבואו של רבם הק', אך מרן ה"אהבת ישראל" בגודל שפלותו לא האמין שיבוא קהל גדול לשבת, עד שפנה אל בנו הרה"ק ה"אמרי חיים" זי"ע ואמר לו, שיראה להביא עמו סך ממון די הצורך, שיהיה סיפק ביים לשלם את תשלומי הדרך בחזרתם... ופעם סיפר הרה"ק ה"אמרי חיים", כי באחת הפעמים כשרבנו דיבר הרבה בגנותו בנוכחות כמה מבני המשפחה, לא יכל לשאת עוד את הדבר הזה ושאל אותו: "טאטע! וכי איך אתה מדבר כך על עצמך, הרי יש כאן נכדים השומעים את דבריך ואינם יודעים מה לעשות?! נענה רבנו בשפלותו: "ומה אעשה? הרי כשהלב כואב ודואב, מדברים בקול רך וקול לי במקצת..."

טוב עין הוא יבורך, ישר כח לספרא רבא יידי הרב יוסף מאיר האס שליט"א על שליחת הדברים

הגאונות של מרן שר התורה בעל להורות נתן זצוק"ל

הנס שקרה לרבינו הרשב"ם ברגע האחרון על ידי אחיו רבינו תם

בהגהות מרדכי בסוף מסכת עירובין (רמז תקכ"ח) מובא מעשה נפלא: רבינו הרשב"ם שפל עינים היה, הוא הלך עם העינים למטה, והוא רצה לעלות בקרון אשר סוס ופרד מושכים בו, והוא לא הרגיש בזה מחמת שלא הסתכל רק הלך בשפלות עינים, וכמעט כבר עבר על איסור כלאים. קרה לו נס, והזדמן אחיו רבינו תם לאותו מקום ואמר לו, "אל תהי צדיק הרבה, ש'א מרום עיניך והנה סוס ופרד לקראתך", ונמנע הרשב"ם ולא עלה, וניצל מן החטא. עד כאן דבריו של ההגהות מרדכי.

הקדוש
ברוך הוא
לא מביא
תקלה
לצדיקים

שואל מרן גאון ישראל בעל להורות נתן רבינו רבי נתן גשטטנר זצוק"ל, למה באמת לא חשש רשב"ם, אולי עלה בקרון אשר סוס ופרד מושכים בו, איך הוא סמך על החסידות שלו שלא להרים את העינים לראות באיזה קרון הוא עולה, הרי ברור שכל גוי חשוד על כלאים.

ענה רבינו תשובה נפלאה, ומהתשובה נראה כמה מרן ידע את כל התורה כולה כמו שאנחנו יודעים אשרי יושבי ביתך: והנראה לומר בזה, דרשב"ם ורבינו תם שתייהם לשיטתם אזיל, דהנה במסכת גיטין (דף ז.) - בדף היומי שלנו, אומרת הגמרא, בהמתם של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם, זאת אומרת, שהקדוש ברוך הוא לא מביא תקלה לצדיקים.

והנה תוספות במסכת שבת (יב:) שואל על מה שמבואר שם בגמרא, שרבי ישמעאל קרה לאור הנר בשבת, ובטעות היטה את הנר, ורשם בפנקסו, שכשיבנה המקדש יביא חטאת שמינה על עון זה. מקשים התוספות, איך יתכן שבא תקלה זו לידו, הרי אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים. ומתוך "רבינו תם", שכלל זה נאמר רק במידי דאכילה, לגבי מאכלות אסורות אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, אבל בדברים אחרים גם צדיקים גמורים יכלים להיכשל.

אומר רבינו בעל להורות נתן, על כן רבינו תם לשיטתו, אמר לאחיו הרשב"ם, אל תהי צדיק הרבה, כי לשיטתו אי אפשר לסמוך בדבר זה על הכלל שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, כי עליה לקרן אינו מידי דאכילה, וגם הצדיקים יכלים להיכשל בה.

אבל הרשב"ם אחיו נמי לשיטתו אזיל, דהנה מבואר במסכת בבא בתרא (קלג:), שהגיע דין תורה לרב עיליש בדיני ממונות, ורב עיליש פסק להם את הדין. והוכיח אותו רבא שלא פסק כהלכה, רב עיליש הכסיף - תבייש, על זה שפסק את הדין בטעות, וחשש שרבא יחשוב שכל הדיני תורה הוא פוסק שלא כדין. כדי לנחמו קרא עליו רבא את הפסוק (ישעיה סב, א) ה' בעתה אחישנה.

אומר שם הרשב"ם בזה הלשון, "בעת שהצדיקים צריכים לישועה הקב"ה ממצאיה להם, אף אתה אני יודע בך שמעולם לא באת דין תקלה על ידך, שהרי עכשיו זימנני לי הקדוש ברוך הוא קודם שהגעת להוראה, ולא נכשלת".

הרי לנו שהרשב"ם סובר, שהכלל שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, זה לאו דוקא במידי דאכילה, אלא גם בדיני ממונות ושאר דברים. ואם כן אתי שפיר הפלא ופלא, למה הרשב"ם התיר לעצמו ללכת בשפלות עינים ולעלות כן על הקרון, ולא חשש שמא ישל חלילה באיסור כלאים, כי הלך בזה כשיטתו, שאין הקב"ה מביא שום תקלה לצדיקים.

וכך היה באמת, ששלחו מן השמים את אחיו רבינו תם, שיציל אותו מלעלות על הקרון, ונתקיים ברשב"ם את דבריו שכתב בעצמו לגבי רב עיליש ורבא, 'אני יודע בך שמעולם לא באת דין תקלה על ידך, שהרי עכשיו זימנני לי הקדוש ברוך הוא קודם שהגעת להוראה, ולא נכשלת', כך גם כאן, רבינו תם הוכרח להודות, שאף פעם לא בא תקלה לאחיו הרשב"ם, גם לאו במידי דאכילה, שהרי עכשיו הזמין אותו הקב"ה בנס קודם שעלה הרשב"ם על הקרון, והוא עצמו הציל אותו שלא יכשל באיסור שאינו מידי דאכילה.

הקב"ה מתנהג עם כל אחד כפי שיטתו כי אלו ואלו דברי אלקים חיים

על פי זה מבאר הרב גשטטנר את הגמרא שלמדנו אתמול בדף היומי (גיטין ז:), ר' אביתר מצא לאלהיו הנביא, אמר ליה, מאי קא עביד הקדוש ברוך הוא? אמר לו אליהו, הקב"ה עוסק בפילגש בגבעה. ומאי קאמר? אמר לו אליהו, הקב"ה אומר, אביתר בני כך הוא אומר, יונתן בני כך הוא אומר. אמר ליה, חס ושלום, ומי איכא ספיקא קמי שמיא? אמר ליה, אלו ואלו דברי אלהים חיים הן.

אומר הרב גשטטנר, דבר זה הראה הקב"ה לרבינו תם, שאלו ואלו דברי אלקים חיים הן, ולכן, הגם שלשיטתו לא אומרים את הכלל שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים רק במידי דאכילה, ולא בשאר איסורים, ומפני זה הוא עצמו צריך באמת להזהר בשאר איסורים שלא יכשל בהם. אבל עם אחיו הרשב"ם מתנהג הקב"ה עמו כפי שיטתו, ושומר עליו שלא יבוא לידי תקלה גם בשאר האיסורים, וכמו שהוא רואה בעצמו, שהקב"ה הזמין אותו בדרך נס, להציל את אחיו הרשב"ם, שלא יבוא אליו תקלה כפי שיטתו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם גיטין דף ז, ח' טבת תשע"ו)

בשבת קודש פרשת ויקרא, בורא עולם האיר לי כמה ווארטנים שאחד תלוי בשני. בפסוק (ג, א) **ואם זבח שלמים קרבנו**, אומר רש"י הקדוש, **שלמים – שמטילים שלום בעולם**. בהמשך (ה, ז), אומר רש"י הק', **קבע הכתוב ברכה למי שבאת על ידו מצוה בלא ידע**. הפסוק בהפטרות של פרשת ויקרא (ישעיה מו, ג), **כי אצק מים על צמא ונוזלים על יבשה, אצוק רוחי על זרעך וברכתי על צאצאך**. אנחנו לומדים בפסוק הענין של מדה כנגד מדה, בזכות שאתה משמח יהודים אחרים, בורא עולם משמח אותך. אבל חשבתי לקשר את הפטרה בשתי הדברים של רש"י שהזכרנו, איך **מטילים שלום בעולם**, איך **עושים מצוה בלא ידע**, על ידי **אצק מים על צמא**. לפעמים זה מים כפשוטו, לפעמים זה שתייה מתוקה, לפעמים זה להגיש למי שמגיע לבר מצוה בשתיים עשרה בלילה, מנה קוגל ובורקס, לפעמים זה טפיחה על השכם, ולפעמים זה מילה טובה לזולת, בדינך לשנות את העולם על ידי הארת פנים לזולת. עוד אפשר לומר, **כי אצק מים על צמא**, אין מים אלא תורה, כשמטקים מים – תורה על הצמא לדבר ה', בורא עולם משלם לו מדה כנגד מדה, **אצוק רוחי על זרעך וברכתי על צאצאך** – בניים תלמידי חכמים. אני לא יכול לסיים את הפתיחה בלי איזכור על מורי ורבי אביהם של ישראל, דער הייליגער באר יעקב זצוק"ל. כמה שנים לפני שהרבי נחטף מאיתנו, היה כנס, קראו לזה "גדלו", היה זה גם הכנסת ספר תורה של הרבי, הכנס היה בפתח תקוה, והרבי הקדוש הבאר יעקב סיפר בדמעות לראשונה על התקופה שהוא עבר בשואה: אנשים פשוט גועזו למוות מרעב ומצמא. כשהוא הלך בדרך, קילומטרים, הוא לקח את הציצית שלו, וטבל את הציצית במעין, כדי שזה יקבל כמה שיותר מים, וטפטף את המים האלו לאנשים שמעמט פרחו נשמתם מרוב צמאון. לא היה אדם אחד בכנס, שנשא אדיש, לתיאור הנוראי שהרבי סיפר מהשואה. אם הזכרנו את המדה כנגד מדה, הרבי זכה, **אצוק רוחי על זרעך וברכתי על צאצאך**, הרבי זכה גם להייליגע קינדער – בניים קדושים, וגם לגדל דור שינק מהרבי תורה ויראת שמים במשך עשרות שנים, שהם גם כן נחשבים זרעך וצאצאך, כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין יט): כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילד.

בצילום של גדולי ישראל שליט"א

הוד כ"ק מרן האדמו"ר משאץ ויז'ניץ שליט"א

אין מילים שיכולים לתאר את שבת קודש פרשת אחרי מות קדושים שנת תשפ"ג, בצילו של הוד כבוד קדושת מרן הרבי משאץ ויז'ניץ שליט"א בחיפה. זכיתי לדבר שבוע שעבר שיחה ממושכת בתורה וחסידות עם מרן הרבי שליט"א, עיקר השיחה היה על היומא דהילולא של אביו הברכת משה, שהיום ט' אייר יומא דהילולא קדישא שלו, רבינו ראש ישיבת סערט ויז'ניץ רבי משה בן הרבי הקדוש המקור ברוך רבי ברוך זצוק"ל, שנפטר בשנת תשנ"ט. עשרים וארבע שנים מהפטירה, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה. הרבי ביקש שאני יקדיש את הפתיחה היום ליומא דהילולא של אביו. התעניינתי אם יש שבת יארציית, ואמרת לי שליט"א: "אני בשבת קודש בצל הקדוש". זכיתי לפני שבת קודש להעניק לרבי שליט"א את הספר "מתיקות הדף היומי". הרבי משבח את ההשקעה בעיצוב הספר, ההשקעה הגדולה במפתחות בסוף הספר, והרבי מתנצל בחיך שהוא כבר שפֶּת'דיג – כבר לבוש בבגדי שבת, ולא יכול לשלם על הספר. במוצאי שבת קודש הרבי שליט"א לא וויתר, והרים תרומה נכבדה להוצאת הספר. הוואימקיט – החמימות שהרבי מקרין לכל נברא בצלם, הַבְּרָעָן בתפילות ובטישים, מדביק כאש בשדה קוצים כל יהודי ויהודי. אז מה הפלא שבמשך כל השבת הגיעו לשאץ ויז'ניץ, רבנים דיינים וכל עמך בית ישראל, לטעום קצת מהחמימות בשבת קודש, שבת לפני היראציית של אביו. הרבי שליט"א הוא נכדו בכורו של הרבי הקדוש המקור ברוך זצוק"ל, הרבי זכה שהסבא המקור ברוך השתתף בבר מצוה שלו, והדוד הרבי הקדוש מרן האמרי חיים מוויז'ניץ זצוק"ל הגיע כבר יום קודם לחיפה, להשתתף בשמחה הגדולה, בהנחת תפילין ובבר מצוה. הרבי האמרי חיים אמר, איך האב געבֶּרענגט אַ מִתְנָה – הבאתי מתנה, הוא חיבר שיר יחודי מרגש בבר מצוה, 'יחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך'. הרבי שליט"א משאץ ויז'ניץ, זכה שבגללו הוקם רמת ויז'ניץ בחיפה. ומעשה שהיה כך היה: הרבי שליט"א היה ילד קטן, הסבא המקור ברוך שהגיע לגור בחיפה, היה גר ברח' בילו 16, שם היה גם הדירה של הרבי, וגם הבית כנסת. בשבת קודש ראה הרבי שליט"א לא עליכם יהודי נוסע בשבת, הרבי הזדעזע והלך לספר זאת לאביו הראש ישיבה זצוק"ל, אביו הראש ישיבה סיפר זאת לאביו הרבי המקור ברוך, הרבי הצטער מאד לשמוע זאת ואמר, ס'איז געקומען די צייט – הגיע הזמן, לבנות שייכון על טהרת הקדוש ללא חילולי שבת, כמו שאנחנו רואים – ותחזינה עינינו, ברמת ויז'ניץ בחיפה. בליל שבת קודש ביקשו ממני לדבר ברבים בסעודת שבת קודש בצוותא עם הרבי שליט"א לפני הטיש. אמרתי, שאחרי התפילה קיבלתי הבנה, במה שאנחנו מתפללים בליל שבת קודש, 'וכולהו מתעטרין בנשמתין חדותין', כאיש אחד בלב אחד כולם נקבצו ובאו לך. הרבי שליט"א הוא בבחינת 'התעוררי', ער לייגט אַרײַן אַ פֿײַער – הוא מכניס אש של חמימות, ומעורר את כולם בתפילה, ועל ידי זה 'התעוררי' הציבור הקדוש, אבל כל זה הוא בגלל 'לא תבושי ולא תכלמי', הרבי מקדש שם שמים ברבים, שם שמים מתאהב על ידו. הוספתי משהו שחתנו חביבו הראש כולל הרב פולק שליט"א סיפר לי, שהרבי מאד התרגש מזה. שבסייעתא דשמיא בעוד חמישים ששים שנה, נשמע על יהודי שהתקרב לאידישקייט – הוא וכל משפחתו נהיו חרדים ויראים לדבר ה', בזכות שהוא נכנס וְלוֹ לַכֹּהֵן דְקוֹת לְבַית מִדְרַשׁ שֶׁאֵין ויז'ניץ. הרבי בשעת רעוא דרעוין כמעט נחנק מבכי, כשהוא מדבר בגעגוע על אביו הקדוש. בסעודת שבת בצפרא דשבתא שאכלנו בצוותא, כשהתבוננתי ברבי שליט"א נזכרתי באיש אלקים הרבי הקדוש מרן הישועות משה מוויז'ניץ זצוק"ל, דמות דיוקנו של הרבי שליט"א בשבת קודש מזכיר מאד את הרבי הישועות משה.

כדי לתאר מי היה הראש ישיבה, רבינו הברכת משה, צריך להקדיש כמה וכמה פתיחות, אז אני יגיד במשפט, הראש ישיבה היה מחייב עד סוף כל הדורות מה זה למחוק את ה'אָנְכִי', מה זה התקשרות ביטול ואהבה לאחיו הרבי מרן החכמת אליעזר מסערט ויז'ניץ זצוק"ל, ומה זה מסירות נפש לכל דבר שבקדושה.

נסיים בְּשִׁטְקֵל תורה מהספר הנפלא 'ברכת משה', שהרבי העניק לי מתנה במוצאי שבת קודש: ואהבת לרעך כמוך אני ה', כבר עמדו מפרשי התורה על מה שסיים הכתוב אני ה'. וכתבו הקדמונים, כי באהבתו את הש"י, יצטרך גם לאהוב את אשר יאהב הוא, ולכן נצטוינו לאהוב את חבירו, שאנחנו חבל נחלתו זרע אברהם אוהבו, וכתוב (מלאכי א, ב) אהבתי אתכם אמר ה', ולזה נאמר ואהבת לרעך, יעוויין שם.

ונראה להוסיף עוד כוונה בזה, כי כבר הקשו בספרים הקדושים, היאך שייך לצוות על אהבת הזולת שהוא דבר התלוי בלב, ובפרט שעל פי הרוב הסיבה לחסרון האהבה היא מפני שרואה אצל זולתו חסרונות שונים, והם גורמים שלא יוכל לאהוב אותו כנפשו, על כן אמר הכתוב "אני ה'", רצה לומר, שבאהבת ה' יצטרך לאהוב את אשר יאהב הוא, והרי אהבתי אתכם אמר ה', אף על פי שגם לך יש חסרונות, עם כל זה לא מנעתי את אהבתי ממך, אם כן גם עליך לאהוב את זולתך על אף חסרונותיו הנראים לעיניך. מוֹרָא דִּיגְעָ דִּיבּוֹרִים. (מתוך הפתיחה לשיעור – סוטה דף לב, ט' אייר תשפ"ג)

יש מוח לדידך ר אהוין ברוך ליבויץ
על שליחת התמונה המרתשת

בתמונה מימין כ"ק מרן הרבי משאץ ויז'ניץ שליט"א, באמצע מרן הרבי המקור ברוך מוויז'ניץ זצוק"ל, משמאל מרן הרבי האמרי חיים מוויז'ניץ זצוק"ל

הדברי תורה לזכות והצלחת רבי עקיבא יוסף בן אסתר גיטל, הרבנית לאה בת מלכה, ולזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

